

For the latest from BDO Turkey, follow us

Sirküler Tarihi : 06/10/2026
Sirküler No : 2026/053

FİRMALARIN YURT DIŞI KAYNAKLI DÖVİZLERİNİN TÜRK LİRASINA DÖNÜŞÜMÜNÜN DESTEKLENMESİNE İLİŞKİN YENİ UYGULAMA ESASLARI

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ("TCMB") tarafından, 2023/5 sayılı ["Firmaların Yurt Dışı Kaynaklı Dövizlerinin Türk Lirasına Dönüşümünün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ"](#)ın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere yeni ["Firmaların Yurt Dışı Kaynaklı Dövizlerinin Türk Lirasına Dönüşümünün Desteklenmesi Hakkında Tebliğe İlişkin Uygulama Talimatı"](#) ("Uygulama Talimatı") yayımlanmış ve 1 Ekim 2026 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Yeni Uygulama Talimatı ile 26 Ocak 2023 tarihli önceki Uygulama Talimatı yürürlükten kaldırılmış; destekten yararlanılmasına ilişkin şartlar, firma satış limitleri, döviz pozisyonu kriterleri, belge ve kontrol yükümlülükleri ile usulsüz yararlanılması halinde uygulanacak yaptırımlar yeniden düzenlenmiştir.

Uygulama Talimatında önemli gördüğümüz hususlar aşağıda konu başlıkları itibarıyla açıklanmıştır.

1. UYGULAMANIN AMACI

2023/5 sayılı Tebliğ ile firmaların yurt dışı kaynaklı dövizlerinin TCMB'ye satılarak Türk lirasına dönüştürülmesinin teşvik edilmesi ve bu yolla TCMB rezervlerinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda, Tebliğ ve Uygulama Talimatında belirlenen şartları sağlayan firmaların yurt dışı kaynaklı dövizlerini bankalar aracılığıyla TCMB'ye satmaları halinde, söz konusu dövizlerin Türk lirası karşılığının belirli bir oranında **döviz dönüşüm desteği** sağlanmaktadır.

Söz konusu destek, TCMB'ye satılan döviz için uygulanan dönüşüm kurunu değiştirmemekle birlikte, döviz

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisiz ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağına bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağına toplam gelirleri 2025 yılında 11 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 169'dan fazla ülkede bulunan 870 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 94.900 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlarla ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

karşılığında elde edilen Türk lirası tutarına ilave bir ödeme yapılmasını sağladığından, **destekten yararlanan firmalar açısından dövizin Türk lirasına dönüşümünde efektif olarak daha yüksek bir Türk lirası karşılığı elde edilmesi sonucunu doğurmaktadır.**

Bu yönüyle uygulama, yurt dışı kaynaklı dövizlerin Türk lirasına dönüşümünü teşvik ederken, ihracat ve diğer döviz kazandırıcı faaliyetlerde bulunan firmalara ilave finansal destek sağlayan bir mekanizma niteliğindedir.

2. DÖVİZ DÖNÜŞÜM DESTEĞİNDEN YARARLANABİLECEKLER

Döviz dönüşüm desteğinden, bankalar ve TCMB tarafından belirlenen diğer mali kuruluşlar hariç olmak üzere, **Türkiye’de kanuni yerleşim yeri bulunan tüzel kişiliği haiz firmalar** yararlanabilmektedir.

Bununla birlikte, bu kapsama giren bir firma olunması tek başına destekten yararlanılması için yeterli olmayıp, aşağıda açıklanan yurt dışı kaynaklı döviz, döviz pozisyonu, firma satış limiti, belge ve süre şartlarının da sağlanması gerekmektedir.

3. DESTEK KAPSAMINDAKİ DÖVİZLER

3.1. Yurt Dışı Kaynaklı Döviz Kavramı

Uygulama Talimatında “yurt dışı kaynaklı döviz” kavramı tanımlanmıştır.

Buna göre, 32 sayılı Kararda tanımlanan kıymetli madenlerin ihracından kaynaklanan dövizler hariç olmak üzere firmaların;

- döviz cinsi ihracat gelirleri,
- yabancılara yurt içinde sunulan hizmetler karşılığında kazanılan dövizler dahil olmak üzere, yurt dışında yerleşiklerden elde ettikleri döviz kazandırıcı hizmet gelirlerinden yurda getirdikleri dövizler ve
- serbest bölgede faaliyet gösteren firmaların yalnızca yurt dışına yaptıkları satışlardan elde ettikleri döviz gelirleri

destek kapsamında yurt dışı kaynaklı döviz olarak kabul edilmektedir.

Dolayısıyla yurt dışından Türkiye’ye transfer edilen her döviz destek kapsamında olmayıp, dövizin yukarıda sayılan işlemlerden kaynaklanması gerekmektedir.

Dövizin yurt dışı kaynaklı olduğunun tespiti aracı banka tarafından yapılacaktır. Yurt içindeki başka bir bankadan transfer edilen dövizlerde de bedelin esasen yurt dışından geldiğinin SWIFT mesajı ve gerekli diğer belgelerle tevsik edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca ihracat bedelinin firma hesabına geldiği tarih ile destek talebinde bulunulan tarih arasındaki dönemde hesap bakiyesinin gelen ihracat bedelinin altına düşmediğinin ve bakiyenin ihracat bedeli niteliğinde olmayan başka dövizlerle sonradan müsait hale getirilmediğinin aracı banka tarafından tespit edilmesi gerekmektedir.

3.2. İşleme Esas Döviz Cinsleri

Aracı bankalar tarafından TCMB'ye doğrudan satılabilecek döviz cinsleri;

- ABD Doları,
- Euro ve
- İngiliz Sterlini'dir.

TCMB tarafından alım satım konu edilen diğer döviz cinsleri üzerinden elde edilen tutarlar ise aracı banka tarafından ABD doları, Euro veya İngiliz Sterlini'ne dönüştürüldükten sonra TCMB'ye satılabilecektir.

4. DÖVİZ POZİSYONU ŞARTI

Yeni uygulamada destekten yararlanılabilmesi için firmaların döviz pozisyonuna ilişkin ayrıca bir sınırlama öngörülmüştür.

Buna göre, **döviz pozisyonu oranı %10'u aşan firmalar döviz dönüşüm desteğinden yararlanamayacaktır. Diğer yandan, bu oran şartını sağlayıp destekten yararlananların daha sonra bu oranın üzerine çıkmaları, yararlanılan desteğin müeyyideli geri alınması sonucunu yaratmayacaktır. Elbette ki, bu oranın üzerine çıkanların bu durum devam ettikçe daha sonraki destek talepleri yerine getirilmeyecektir.**

Döviz pozisyonu oranı, Uygulama Talimatının ekinde yer alan Döviz Pozisyonu Bildirim Formundaki formüle göre hesaplanmaktadır. Söz konusu formun SMMM veya YMM tarafından hazırlanması, SMMM/YMM ve firma tarafından onaylanarak aracı bankaya ibraz edilmesi gerekmektedir.

Formu onaylayan SMMM veya YMM'nin bağlı bulunduğu meslek odasının çalışanlar listesine kayıtlı olduğunu gösteren Faaliyet Belgesinin de aracı bankaya ibraz edilmesi zorunludur.

Döviz Pozisyonu Bildirim Formu, düzenlendiği tarihten itibaren **15 gün süreyle geçerli** olup, bu süre içerisinde aynı form kapsamında birden fazla işlem gerçekleştirilebilmektedir.

5. ARACI İHRACATÇI ARACILIĞIYLA GERÇEKLEŞTİRİLEN İHRACATLAR

Aracı ihracatçı tarafından yurda getirilen **peşin ihracat bedeli niteliğinde olmayan dövizlerin**, aracı ihracatçıya ürün tedarik veya imal eden firma adına TCMB'ye satılması mümkündür.

Bunun için;

- aracı ihracatçı ile tedarikçi/imalatçı tarafından Uygulama Talimatında öngörülen beyannamenin düzenlenmesi,
- taraflar arasında aracılı ihracat sözleşmesi bulunması,
- tedarikçi/imalatçı firmanın unvanının kayıtlı olduğu ilgili gümrük beyannamelerinin ve
- söz konusu beyannameler kapsamındaki tedarik veya imalata ilişkin ihraç kayıtlı mal faturalarının

aracı bankaya ibraz edilmesi gerekmektedir.

Bu şartların sağlanması halinde döviz satışının **tedarikçi/imalatçı firma tarafından yapılmış olduğu kabul edilmekte ve destek doğrudan söz konusu firmanın hesabına aktarılmaktadır.**

Aracı banka tarafından ayrıca tedarikçi/imalatçı ile aracı ihracatçı arasında ihracata dayalı gerçek bir tedarik veya imalat ilişkisinin bulunduğu kontrol edilecektir.

6. SERBEST BÖLGEDEN YAPILAN İHRACATLAR

Serbest bölgede faaliyet gösteren firmaların **yalnızca yurt dışına yaptıkları satışlardan elde ettikleri döviz gelirleri** destek kapsamındadır.

Bu nedenle serbest bölgeden Türkiye'ye yapılan satışlardan elde edilen döviz gelirleri bu kapsamda değerlendirilmemektedir.

Destekten yararlanılabilmesi için ilgili dövizin, Serbest Bölge İşlem Formuna göre malın yurt dışına gönderilmek üzere serbest bölgeden çıkış yaptığına ilişkin ilgili idarenin onay tarihinden itibaren **180 gün içerisinde TCMB'ye** satılması gerekmektedir.

Ayrıca Serbest Bölge Müdürlüğü tarafından onaylanmış Serbest Bölge İşlem Formunun aracı bankaya ibraz edilmesi zorunludur.

7. DÖVİZ KAZANDIRICI HİZMET GELİRLERİ

18 Mayıs 2026 tarihli Görünmeyen İşlemler Genelgesinin 5 inci maddesi kapsamındaki döviz kazandırıcı hizmetlerden elde edilen dövizler de destek kapsamındadır.

Döviz kazandırıcı hizmet gelirlerinde ilgili dövizin **kesin fatura tarihinden itibaren 180 gün içerisinde TCMB'ye** satılması gerekmektedir.

Aracı banka tarafından faturada yer alan hizmetin gerçekten firma tarafından yurt dışındaki alıcıya sunulduğu tevsik edici bilgi ve belgeler üzerinden kontrol edilecektir.

Döviz kazandırıcı hizmetlere aracılık eden firmalar ise yalnızca **verdikleri aracılık hizmetleri nedeniyle hak ettikleri döviz tutarı** üzerinden destekten yararlanabileceklerdir.

Aracılık hizmetinin tutarı; yurt dışı yerleşğe hizmeti sunan firmadan alınacak muvafakatname ile aracı tarafından yurt dışı yerleşğe düzenlenen faturadaki tutar ve yurt içinde hizmeti sunan firmanın aracıya düzenlediği faturadaki tutar arasındaki fark dikkate alınarak tespit edilecektir.

8. DESTEK TUTARI VE FİRMA SATIŞ LİMİTİ

8.1. Destek Tutarı

2023/5 sayılı Tebliğ uyarınca döviz dönüşüm desteği oranı esas itibarıyla %2 olmakla birlikte, geçici düzenleme kapsamında söz konusu oran **31 Ocak 2027 tarihine kadar (bu tarih dahil) %3 olarak uygulanacaktır.**

Döviz dönüşüm desteği, TCMB'ye satılan dövizin satış tarihinde geçerli **dönüşüm kuru** üzerinden hesaplanan Türk lirası karşılığına destek oranının uygulanması

suretiyle hesaplanmaktadır. Dönüşüm kuru, dövizin Türk lirasına çevrildiği gün TCMB tarafından saat 11.00'de ilan edilen döviz alış kurudur.

Destek, döviz satış bedeline ilave olarak ödendiğinden, ayrı bir döviz kuru uygulanmamakla birlikte firma açısından **efektif olarak daha yüksek bir Türk lirası karşılığı** ortaya çıkmaktadır.

Örnek: 1.000.000 ABD Doları ihracat bedelinin, dönüşüm kurunun 50 TL/USD ve destek oranının %3 olduğu bir tarihte TCMB'ye satılması halinde;

- Döviz satış bedeli: $1.000.000 \text{ USD} \times 50 \text{ TL} = 50.000.000 \text{ TL}$
- Döviz dönüşüm desteği: $50.000.000 \text{ TL} \times \%3 = 1.500.000 \text{ TL}$
- Firmanın elde edeceği toplam tutar: **51.500.000 TL**

olacaktır.

Dolayısıyla TCMB tarafından uygulanan dönüşüm kuru 50 TL/USD olmakla birlikte, destek dahil edildiğinde firma açısından **51,50 TL/USD efektif TL karşılığı** ortaya çıkmaktadır.

8.2. Firma Satış Limiti

Firmaların bir **limit kullanım döneminde**, TCMB'ye destek kapsamında satabilecekleri toplam döviz tutarının TL karşılığı, TCMB tarafından belirlenen **firma satış limitini aşamayacaktır**. Uygulama Talimatında **limit kullanım dönemi takvim yılı** olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla **firma satış limiti**, firmaların bir **takvim yılında TCMB'ye destek kapsamında satabilecekleri toplam döviz tutarının TL karşılığını ifade etmektedir**.

Firma satış limiti, firmanın yarattığı katma değer dikkate alınarak **faaliyet kârlılığı ile 12 aylık işgücü maliyeti** üzerinden hesaplanmaktadır.

Bu hesaplamada;

- **Faaliyet kârlılığı**, Gelir İdaresi Başkanlığına beyan edilen faaliyet kârını,
- **12 aylık işgücü maliyeti** ise firmanın çalışanları için Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilen ücretler ile işveren tarafından ödenen sosyal güvenlik primi tutarlarını

ifade etmektedir.

Firmanın faaliyet zararı bulunması halinde firma satış limitinin hesabında yalnızca 12 aylık işgücü maliyeti dikkate alınmaktadır.

Firma satış limitleri esas itibarıyla **Ocak ve Temmuz aylarında** güncellenmekte olup, bir takvim yılında kullanılmayan limit izleyen takvim yılına devredilmemektedir.

2026 yılına özgü olarak, yeni uygulamanın 1 Ekim 2026 tarihinde yürürlüğe girmesi nedeniyle, **1 Ekim-31 Aralık 2026 döneminde firma satış limiti, hesaplanan yıllık firma satış limitinin %25'i (0,25 katsayısı) olarak uygulanacaktır**.

Örneğin, yıllık firma satış limiti 100 milyon TL olarak hesaplanan bir firmanın 1 Ekim-31 Aralık 2026 döneminde kullanabileceği firma satış limiti **25 milyon TL** olacaktır.

8.3. Destek Üst Sınırı

Bir firmanın bir limit kullanım döneminde, diğer bir ifadeyle bir takvim yılında, yararlanabileceği toplam döviz dönüşüm desteği 100 milyon TL ile sınırlıdır.

Destek oranının %3 olarak uygulandığı dönemde, 100 milyon TL’lik destek üst sınırına yaklaşık 3,33 milyar TL tutarında döviz satışı ile ulaşılmaktadır. Dolayısıyla firma satış limiti bu tutarın üzerinde olsa dahi, 3,33 milyar TL’yi aşan kısım için destekten yararlanılması mümkün olmayacaktır.

Ancak 1 Ekim-31 Aralık 2026 döneminde 100 milyon TL’lik azami destek tutarı da %25 oranında uygulanacağından, bu dönemde yararlanılabilecek azami destek 25 milyon TL olacaktır. %3 destek oranı dikkate alındığında, bu tutar yaklaşık 833,3 milyon TL tutarında döviz satışına karşılık gelmektedir.

Dolayısıyla;

- firma satış limiti, destek kapsamında TCMB’ye satılabilecek döviz tutarını,
- destek üst sınırı ise bu satışlar nedeniyle alınabilecek toplam destek tutarını

sınırlamaktadır.

Örnek: Yıllık firma satış limiti 2 milyar TL olan bir firmanın 2026 kıst döneminde kullanabileceği satış limiti 500 milyon TL olacaktır. Bu limitin tamamının %3 destek oranı üzerinden kullanılması halinde firma 15 milyon TL destekten yararlanabilecektir.

Firma bu durumda 25 milyon TL’lik kıst dönem destek üst sınırına ulaşmamış olmakla birlikte, firma satış limitinin tamamını kullandığından 2026 yılında ilave destekten yararlanamayacaktır.

9. 2026 KIST DÖNEMİNE İLİŞKİN DİĞER ÖZEL DÜZENLEME

1 Ekim 2026 tarihinden önce gerçekleştirilen döviz satışları, 1 Ekim-31 Aralık 2026 dönemine ilişkin firma satış limitinin hesabında dikkate alınmayacaktır.

Aynı şekilde, 1 Ekim 2026 tarihinden önce yararlanılmış olan döviz dönüşüm destekleri de 2026 kıst döneminde uygulanacak **25 milyon TL’lik azami destek tutarının hesabında dikkate alınmayacaktır.**

10. PEŞİN İHRACAT BEDELLERİ

Peşin ihracat bedeli olarak yurda getirilen dövizlerde, gümrük beyannamesi bilgileri döviz satışı sırasında henüz mevcut olmasa dahi destek talebinde bulunulabilmektedir.

Bu durumda firma, dövizin TCMB’ye satışını takip eden **6 ay içerisinde**, en az TCMB’ye satılan döviz tutarında ve ödeme şekli “Peşin Ödeme” olarak belirtilmiş gümrük beyannamesi bilgileri ile Döviz Pozisyonu Bildirim Formunu aracı bankaya bildirmek zorundadır.

Peşin ihracat işlemlerinde firma satış limiti kontrolü dövizin TCMB’ye satıldığı tarihte yapılmakta ve satılan dövizin dönüşüm kuru üzerinden hesaplanan TL karşılığı firma satış limitinden düşülmektedir.

Destek tutarı ise gerekli gümrük beyannamesi bilgileri ve Döviz Pozisyonu Bildirim Formunun aracı bankaya ibrazından sonra ödenmektedir.

11. EFEKTİF OLARAK YURDA GETİRİLEN DÖVİZLER

Yurt dışından efektif olarak getirilen;

- döviz kazandırıcı hizmet bedelleri ile
- peşin ihracat kapsamındaki mal ihracatı bedelleri

için döviz dönüşüm desteğinden yararlanılması mümkün değildir.

Peşin ihracat kapsamında olmayan mal ihracatı bedellerinin efektif olarak yurda getirilmesi halinde ise **Nakit Beyan Formu (NBF)** düzenlenmiş olması şartıyla destekten yararlanılması mümkündür.

12. ELEKTRONİK TİCARET GÜMRÜK BEYANNAMESİ (ETGB) KAPSAMINDAKİ İHRACATLAR

ETGB kapsamındaki ihracat işlemleri için de döviz dönüşüm desteğinden yararlanılması mümkündür.

Bununla birlikte, ETGB sunulan hallerde firmanın **3 ay boyunca ETGB kapsamındaki işlemlerini tek bir banka aracılığıyla gerçekleştireceğine ilişkin beyanname** vermesi gerekmektedir.

Ayrıca söz konusu üç aylık dönemde işlemleri gerçekleştiren aracı banka tarafından diğer aracı bankalardan ETGB kapsamında işlem yapılmadığına ilişkin en az bir defa teyit alınması gerekmektedir.

13. DAHİLDE İŞLEME REJİMİ KAPSAMINDAKİ İHRACATLAR

Dahilde İşleme Rejimi kapsamında gerçekleştirilen ihracatlarda, ihracat işlemine ilişkin **bedelsiz ithalat tutarları destek hesabına esas ihracat bedelinden düşülecektir.**

Buna göre destek hesabına esas tutar;

İhracat Bedeli - Bedelsiz İthalat Tutarı

şeklinde belirlenecektir.

Bedelsiz ithalat tutarının ihracat bedeline eşit veya ihracat bedelinden yüksek olması halinde döviz dönüşüm desteği ödenmeyecektir.

14. REESKONT KREDİSİ KULLANAN FİRMALAR

Uygulama Talimatına göre, İhracat ve Döviz Kazandırıcı Hizmetler Reeskont Kredisi Uygulama Talimatı ile İhracat ve Döviz Kazandırıcı Hizmetler Reeskont Finansmanı Uygulama Talimatının Ek-4'üncü maddelerine göre kredi kullanan firmalara, kredi vadesi boyunca döviz dönüşüm desteği sağlanmayacaktır.

Dolayısıyla söz konusu sınırlama, tüm reeskont kredilerini değil, anılan Talimatların Ek-4'üncü maddeleri kapsamında kullanılan kredileri kapsamaktadır. Ek-4 kapsamı dışında kullanılan diğer reeskont kredileri ise, diğer şartların sağlanması kaydıyla, döviz dönüşüm desteğinden yararlanmaya engel teşkil etmeyecektir.

15. DESTEKTEN YARARLANILABİLMESİ İÇİN SÜRE VE BELGE ŞARTLARI

Destekten yararlanılabilmesi için, dövizin kaynağına göre Uygulama Talimatında öngörülen süre ve belge şartlarının yerine getirilmesi gerekmektedir.

Mal ihracatından kaynaklanan dövizler bakımından, destekten yararlanılabilmesi için ilgili dövizin **İhracat Bedeli Kabul Belgesine (İBKB) bağlanmış olması** gerekmektedir. Bununla birlikte, yalnızca üzerinde;

- “Bedel getirme ve/veya ihbar süresi içerisinde düzenlenmiştir.”,
- “İhtarname süresi içerisinde düzenlenmiştir.” veya
- “Ek süre içerisinde düzenlenmiştir.”

açıklamalarından biri bulunan İBKB'lere bağlanan dövizler destek kapsamında değerlendirilecektir.

Peşin ihracat bedellerinde ise, döviz satışı sırasında gümrük beyannamesinin henüz mevcut olmayabilmesi nedeniyle Uygulama Talimatında özel bir düzenleme öngörülmüş olup, bu işlemlere ilişkin esaslar yukarıda “**10. Peşin İhracat Bedelleri**” bölümünde açıklanmıştır.

Döviz kazandırıcı hizmet gelirlerinde, dövizin kesin fatura tarihinden itibaren **180 gün içerisinde** TCMB'ye satılması ve hizmetin gerçekten yurt dışındaki alıcıya sunulduğunun fatura ve diğer tevsik edici belgelerle ortaya konulması gerekmektedir.

Serbest bölgede faaliyet gösteren firmaların yurt dışına yaptıkları satışlarda ise dövizin, Serbest Bölge İşlem Formunda malın yurt dışına gönderilmek üzere serbest bölgeden çıkış yaptığını ilişkin ilgili idarenin onay tarihinden itibaren **180 gün içerisinde** TCMB'ye satılması ve Serbest Bölge Müdürlüğünce onaylanmış Serbest Bölge İşlem Formunun aracı bankaya ibraz edilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla, **İBKB şartı esas itibarıyla mal ihracatından kaynaklanan dövizler bakımından geçerli olup,** döviz kazandırıcı hizmet gelirleri ve serbest bölgeden yurt dışına yapılan satışlarda Uygulama Talimatında bu işlemler için ayrıca belirlenen belgeler esas alınmaktadır.

16. DESTEK ÖDENMEYECEK DURUMLAR

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde başlıca aşağıdaki durumlarda döviz dönüşüm desteğinden yararlanılması mümkün değildir:

- Firmanın döviz pozisyonu oranının %10'u aşması,
- dövizin Uygulama Talimatında tanımlanan yurt dışı kaynaklı döviz niteliğinde olmaması veya bu hususun tevsik edilememesi,
- firmanın ilgili takvim yılına ait firma satış limitinin tamamen kullanılmış olması,

ilgili dönem için geçerli azami destek tutarına ulaşılmış olması,

- gerekli gümrük beyannamesi, fatura, Serbest Bölge İşlem Formu veya diğer belgelerin ibraz edilmemesi,

- döviz kazandırıcı hizmetlerde hizmetin gerçekten yurt dışındaki alıcıya sunulduğunun tespit edilememesi,
- aracılı ihracatta tedarikçi/imalatçı ile aracı ihracatçı arasındaki ilişkinin tevsik edilememesi,
- hizmet ihracatı veya peşin mal ihracatı bedelinin efektif olarak yurda getirilmesi,
- Dahilde İşleme Rejimi kapsamında bedelsiz ithalat tutarının ihracat bedeline eşit veya ihracat bedelinden fazla olması,
- ilgili düzenlemeler kapsamında reeskont kredisi kullanan firmalar bakımından kredi vadesi içerisinde destek talep edilmesi.

Ayrıca TCMB tarafından talep edilen bilgi ve belgelerin sunulmaması halinde, söz konusu bilgi ve belgeler sunulup inceleme tamamlanıncaya kadar firmanın destek talepleri kabul edilmeyecektir.

17. DESTEĞİN İADESİNİ GEREKTİREN HALLER

Döviz dönüşüm desteğinin ödenmesinden sonra desteğin iadesini gerektiren bir durumun ortaya çıkması halinde ilgili destek tutarı için iade süreci başlatılacaktır. İlgili destek tutarının firma tarafından iade edilmemesi halinde, firmanın yeni döviz dönüşüm desteği talepleri söz konusu tutarın firmadan tahsil edildiği tarihe kadar kabul edilmeyecektir.

Firma satış limitinin sonradan aşağı yönlü güncellenmesi nedeniyle daha önce gerçekleştirilen satışların güncel limitin üzerinde kalması halinde ise daha önce ödenmiş desteklerin iadesi talep edilmeyecektir.

Diğer taraftan, destekten yararlanılamaması veya desteğin sonradan iade edilmesi halinde, ilgili işlem nedeniyle daha önce firma satış limitinden düşülen tutar limite geri eklenmeyecektir.

18. ARACI BANKALARIN KONTROL YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Yeni Uygulama Talimatında aracı bankalara önemli kontrol yükümlülükleri verilmiştir.

Aracı bankalar, diğer hususların yanı sıra;

- dövizin gerçekten yurt dışı kaynaklı olup olmadığını,
- Döviz Pozisyonu Bildirim Formunun usulüne uygun düzenlenip düzenlenmediğini,
- ihracat bedelinin hesaba geldiği tarihten destek talebine kadar hesap bakiyesinin uygunluğunu,
- aracılı ihracatta gerçek bir tedarik/imalat ilişkisi bulunup bulunmadığını,
- hizmet ihracatında faturaya konu hizmetin gerçekten yurt dışındaki alıcıya sunulup sunulmadığını

kontrol etmekle yükümlüdür.

Söz konusu hususların tespit edilememesi halinde destek kapsamında döviz satışı gerçekleştirilmeyecektir.

Aracı bankaların firmalara ödenen döviz dönüşüm desteği tutarının **azami %1'i oranında komisyon** tahsil etmeleri mümkündür.

19. USULSÜZ VEYA GERÇEĞE AYKIRI YARARLANMANIN MÜEYYİDESİ

Döviz dönüşüm desteğinden;

- usulsüz,
- amaca aykırı veya
- gerçeğe aykırı bilgi ve belge sunulmak suretiyle

yararlanıldığının tespit edilmesi halinde, yararlanılan desteğin iadesinin yanı sıra ilave yaptırımlar uygulanacaktır.

Bu durumda ödenen destek tutarı, tespit tarihindeki TCMB saat 11.00 döviz alış kuru ile desteğin ödenmesinde kullanılan dönüşüm kurundan **yüksek olan kur** esas alınarak yeniden hesaplanacaktır.

Hesaplanan tutara, döviz satış tarihinden tespit tarihine kadar geçen süre için, tespit tarihinde geçerli olan **TCMB'nin ilan ettiği en yüksek gecelik borç verme faiz oranı üzerinden hesaplanan faiz ile doğacak BSMV** eklenecek ve toplam tutar aracı banka tarafından firmadan tahsil edilerek TCMB'ye aktarılacaktır.

Bunun yanı sıra, ilgili firmanın döviz dönüşüm desteği talepleri ile TCMB kaynaklı kredi başvuruları ve kullanım talepleri, hesaplanan tutarın aracı bankaya ödenmesinden itibaren;

- ilk tespitte **1 yıl**,
- sonraki tespitlerde **3 yıl**

süreyle kabul edilmeyecektir.

TCMB ayrıca olayın niteliğine göre ilgili kişiler hakkında suç duyurusunda bulunulmasına karar verebilecektir.

Usulsüzlük kapsamında yararlanılan toplam destek tutarının **100.000 TL'yi aşmaması** halinde ise hesaplanan tutarın aracı bankaya ödenmesi şartıyla yukarıdaki 1 ve 3 yıllık süre kısıtlamaları uygulanmayacaktır.

20. USULSÜZLÜĞÜN GRUP ŞİRKETLERİNE ETKİSİ

Yeni düzenlemede dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan biri de yaptırımların belirli durumlarda yalnızca usulsüzlük tespit edilen firma ile sınırlı kalmamasıdır. Usulsüz yararlanma nedeniyle hesaplanan tutar ödeninceye kadar;

- ilgili firmanın kontrol ettiği firmaların,
- ilgili firmayı kontrol eden firmaların ve
- ilgili firmayı kontrol eden gerçek veya tüzel kişilerin kontrol ettiği diğer firmaların

döviz dönüşüm desteği talepleri ile TCMB kaynaklı kredi başvuruları ve kullanım talepleri kabul edilmeyecektir.

Bu nedenle özellikle şirketler topluluğu bünyesinde destekten yararlanılırken, işlemlerin ve destekleyici belgelerin yalnızca destekten yararlanan şirket açısından değil, olası grup etkileri de dikkate alınarak değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Saygılarımızla,